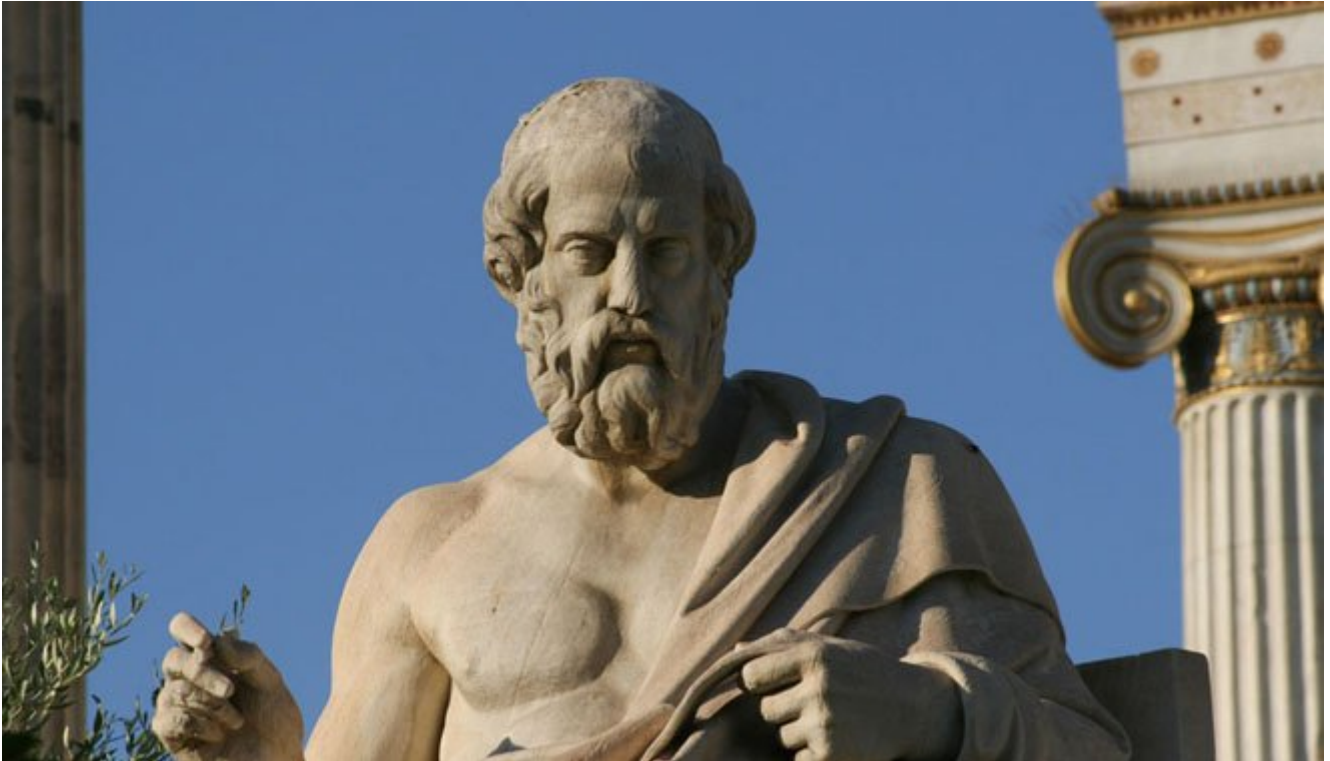

Η εσωτερική ελευθερία

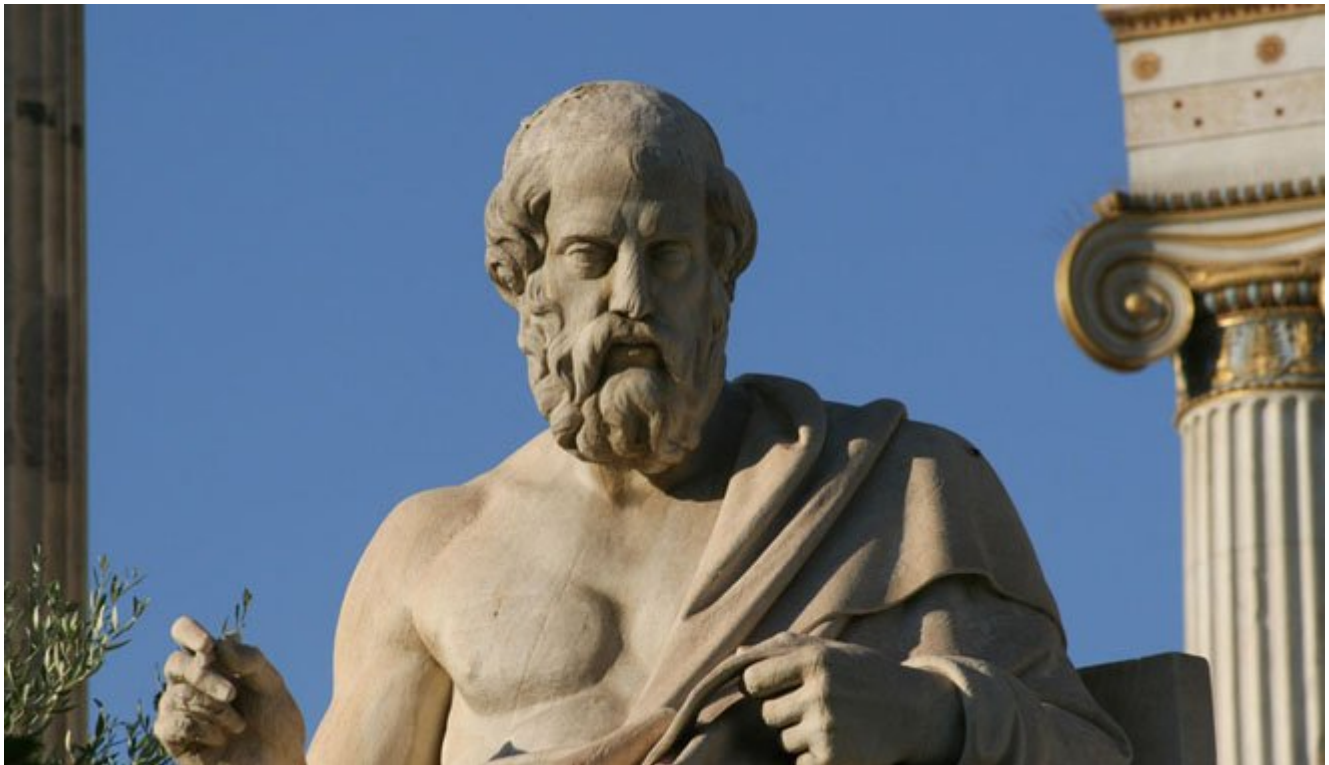
Θρησκεία / Θεολογία

Αθανάσιος Κορώνης, MSc στην Ορθόδοξη Θεολογία - Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Όλες οι ελευθερίες που μελετήθηκαν ήταν εξωτερικές διότι αφορούσαν τον υπαρξιακό τρόπο του ατόμου σε σχέση με τη πολιτειακή μορφή στην οποία τυχαία βρίσκεται. Στη σχέση του με τους θεσμούς το άτομο δεν είναι ελεύθερο ακόμα και αν αυτοί είναι ελεύθεροι (π.χ, δημοκρατία), διότι υπάγεται σε αυτούς και συγχρωτίζεται με τα δικαιώματα των άλλων ατόμων της ομάδας του. Η αίσθηση της ανελευθερίας έγινε εντονότερη στο άτομο μετά από σωρείες αποτυχιών των διαφόρων παραλλαγών των πολιτικών συστημάτων. Η έλλειψη εξωτερική ελευθερίας έστρεψε τον πολίτη να την αναζητήσει στη ψυχή του, στον έσω κόσμο του, η οποία είναι προσωπική και μοναδική ενώ η ανάδειξη της είναι γέρας της προσωπικότητας του. Αυτή η ελευθερία είναι προσωπική και μοναδική στο κάθε άτομο η οποία συνοδεύει την φύση του. Η ελευθερία με την μακροχρόνια επιβίωση της έγινε βίωμα το οποίο πέρασε στον ψυχισμό του ανθρώπου του έγινε έθος μετά έξη και τέλος παγιώθηκε σαν ηθική. Τα εξωτερικά γεγονότα προκαλούν αντιδράσεις στα μέρη της ψυχής τα οποία κυβερνούν και κατευθύνουν τις πράξεις. Για να εκδηλώσει π.χ. την γενναιοφροσύνη του ή την ανδρεία του ένα άτομο πρέπει να είναι ψυχικά (εσωτερικά) ελεύθερο. Διότι μόνο τότε ενεργεί άφοβα και δεν

παρασύρεται από τις παρά φύσει ορμές του. Σε αυτή την ψυχολογική κατάσταση του ανθρώπου η ελευθερία γίνεται ηθική αξία και μετατρέπεται σε αρετή.

Η εσωτερική ελευθερία είναι ίδιον του φιλοσόφου ο οποίος αφοσιώθηκε αποκλειστικά στην αναζήτηση της αλήθειας χωρίς να τον απασχολούν τα προβλήματα της καθημερινότητας. Ο σοφός είναι εσωτερικά ελεύθερος διότι αναζητεί την ευτυχία με κατά φύση τρόπο και είναι ταπεινός, δεν επιδιώκει την αναγνώριση. Η εσωτερική ελευθερία καθορίζει τον χαρακτήρα και τη στάση στα πράγματα και εξαρτάται από την μόρφωση του καθενός. Ο σοφός (φιλόσοφος) εκδηλώνει το φυσικό ήθος του ανθρώπου επειδή έχει ανατραφεί ελεύθερα. Ενώ η συμπεριφορά του κοινού ανθρώπου δείχνει ανελεύθερο άνθρωπο, ο οποίος «αδυνατεί να συλλάβει την αρμονία των λόγων για να ψάξει άξια την αληθινή ζωή των θεών», όπως αναφέρει ο Πλάτωνας στο Θεαίτητο (175 e) διότι συνεχίζει ο φιλόσοφος «η εσωτερική ελευθερία οδηγεί πια σε κάθε κορυφή» (176a). Εχθρός της εσωτερικής ελευθερίας είναι τα πάθη, τα οποία εγείρουν οι πειρασμοί, τα εξωτερικά, δηλαδή, ερεθίσματα και τους εκλαμβάνει ο πάσχων σαν δοκιμασίες. Κυριότερα πάθη είναι η υποδούλωση στο χρήμα, στον έρωτα, στη κολακεία, στο κέρδος. Είναι δούλος επίσης όταν φοβάται ή όταν δεν αντιστέκεται στις περιστάσεις. (Romilly, 1992:225-226, 229, 231).

Η ύπαρξη των παθών σημαίνει διάσπαση των ψυχικών δυνάμεων οι οποίες επιδίδονται σε ένα εσωτερικό ανταγωνισμό. Αλληλοεπιδρούν συγκρουόμενες

ανταγωνιστικά. Η ψυχή αγωνίζεται για να τις αμβλύνει ή να τις ελέγξει και άλλοτε νικά ή ηττάται. Η ήττα της θολώνει τον ανθρώπινο νου ο οποίος παραδίδεται στους καταστροφικούς στροβίλους των παθών του και γίνεται τραγική φιγούρα. Στην αρχαία ελληνική γραμματεία έχουμε εμβληματικά παραδείγματα ανθρώπων οι οποίοι συγκρούονται με τα πάθη τους και συντρίβονται. Η Μήδεια είναι υποταγμένη στην εκδίκηση, η Φαίδρα στον έρωτα και ο Αγαμέμνωνας στις φιλοδοξίες . Ο εσωτερικός αγώνας απαλλαγής από τα πάθη είναι μακρής και σκληρός και η νίκη επιφέρει την ψυχική ανάταση, την σοφία. Για να κερδηθεί η σοφία σύμφωνα με τον σοφιστή Αντιφώντα πρέπει ο αγωνιζόμενος να επιλέξει το κακό και το άσχημο για να κατορθώσει να τα νικήσει. Ο Δημόκριτος θεωρεί την εκρίζωση των ηδονών ίδιον της αντρείουσύνης, διότι οι ηδονές υποδουλώνουν τον άντρα στη γυναίκα και τον αποδυναμώνουν ακόμα και αν αυτός είναι ο μεγαλύτερος κατακτητής πόλεων. Οι ηδονές είναι για τον Ξενοφώντα οι πραγματικοί δυνάστες και για να αντιμετωπιστούν είναι αναγκαία η αυτοκυριαρχία. Η οποία θα του προσφέρει την εγκράτεια το μέτρο με το οποίο θα μετέχει χωρίς βλάβη στις απολαύσεις, στην ωφέλιμη γνώση και τελικά στην ευτυχία. Ο αγώνας κατά των παθών είναι το ίδιο σκληρός με τον αγώνα εναντίον του οιονδήποτε επιβολέα. Ο Πλάτωνας προτείνει την αυτοκυριαρχία την εξουσία, δηλαδή του ευγενικού μέρους της ψυχής επί του κακού για να καθοδηγείται ο άνθρωπος από τη λογική. Με την καταπίεση της κακίας αναβλύζει η αρετή διότι ελευθερώνεται το αγαθό μέρος της ψυχής. Η λογική επιφέρει πραγματική αυτοδυναμία στο άτομο η οποία του προσφέρει την εσωτερική ελευθερία. Η λογική κατά Πλάτωνα είναι η εγγύηση της ελευθερίας. (Romilly, 1992: 232-236)

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

<https://bit.ly/399FLLF>